

Govor Timotija Džona Bajforda (*Timothy John Byford*) na otvaranju izložbe Peđe Todorovića “*Ilustracije iz edicije Izabrane basne Dositeja Obradovića*”

Analiza-paraliza. To je jedna od najvažnijih istina koje sam naučio tokom 70 godina života. Kad sam prvi put posetio *Scuola di San Giorgio Carpaccio* u Veneziji, uživao sam u seriji devet Karpačevih slika koje su stajale tamo od kada ih je Karpačo naslikao početkom XVI veka. Dugo sam ostao pred slikom na kojoj Sv. Đorđe ubija aždaju, uživajući u lepoti svakog detalja kao i cele slike. Kad sam otišao, kupio sam katalog i kasnije pročitao kako ova slika pokazuje: “idealni trougao nacrtan od zadnjih nogu aždaje, preko vitezove glave do glave konja u jurišu”. Od tada, kad god gledam tu sliku, vidim samo trouglove...

Tako sam prestao da čitam analize umetničkih dela i smatram da bi učitelji i profesori likovnog trebalo prvo da pitaju učenike kako oni gledaju sliku, pre nego što im kažu šta misle da bi oni trebalo da vide. Trebalo bi da korišćenje fraza poput: “Ovde umetnik želi da pokaže” i slično budu zabranjene u školama. Isto važi za učitelje književnosti, poezije, muzike, i tako dalje.

Dakle, ono što neću da radim je da analiziram slike Peđe Todorovića na ovoj izložbi. Mogu samo da govorim kako ove slike deluju na mene. Čim sam ih video, vratio sam se u detinjstvo, u vreme kad sam prvo pročitao “Vetar u vrbaku” sa ilustracijama Arthura Rackhama, “Petra Pana” koji je ilustrovao F. D. Bedford, “Alisu u zemlji čuda” sa ilustracijama Sir John Tenniela, i dečje narodne pesme, takozvani “Nursery Rhymes” sa ilustracijama Waltera Crane-a, koji je takođe ilustrovao Ezopove basne. Neke od ovih knjiga su bile ilustrovane u crno-belom tehnicu i ilustracije u boji su bile urađene u smirenim, pastelnim bojama, a svaki lik je imao ličnost, koju sam zavoleo i s kojom sam mogao da se identifikujem.

Tako je sa Peđinim slikama – nema nigde jakih boja i životinje su izuzetno maštovite, simpatične i privlačne. U svojoj ilustraciji basne “Lisica i grožđe”, Peđa Todorović je naslikao lisice iz vrlo interesantne perspektive, odozgo, iz perspektive grožđa, a lisica nosi naočare, ogrlicu i lepu haljinu. To bi mene kao dečaka malo iznenadilo, jer na engleskom “fox” je imenica muškog roda, dok je ženski rod iste životinje “vixen”. Tako je meni Peđina ilustracija izgledala izuzetno čudno!

Možda bih kao dečak bio inspirisan da pokušam da kopiram njegov stil, jer jedino što sam u školi mogao da radim na času likovnog bilo je da kopiram druge slike. To sam radio prilično dobro, ali moj učitelj likovnog je smatrao da sam anti-talenat i ignorisao je moje pokušaje.

Srećom sam uvek voleo da gledam slikarstvo i želeo sam da moja deca takođe uživaju. Jednom sam vodio svog sina u galeriju “Alte Pinakothek” u Minhenu i pustio sam ga da gleda ono što je želeo. Bio je najviše fasciniran Altdorferom i njegovim slikama bitaka sa velikim vojskama u kojima je svaki vojnik imao poseban lik. Njegova sledeća slika na času likovnog bila je trka Formule 1 u kojoj je svaki gledalac na tribini, desetine njih, imao svoj individualni lik.

Dakle, slikarstvo ima veliki uticaj na razvoj detetovog odnosa prema umetnosti i njegove umetničke sposobnosti. Zbog toga je vrlo važno da su ilustracije u knjigama za decu kvalitetne, da su umetničke slike i ni u kom slučaju šund. Za decu, ilustracije u njihovim knjigama su njihov uvod u svet umetnosti, one im pomažu u formiranju ukusa i zbog toga je važno da su umetničke slike visokog nivoa, kao što su ilustracije Peđe Todorovića za Dositejeve basne.

Bio sam član žirija u poslednjoj dodeli književne nagrade "Politikinog zabavnika" i, nažalost, imao sam priliku da vidim veliki broj ilustracija daleko od umetničkih slika. Slike sa jakim bojama, grubim likovima, svim veoma sličnim, kao u novokomponovanim narodnim pesmama. Za decu one bi bile pre uvod u Pink kulturu nego uvod u svet umetnosti. Roditelji i svi mi koji radimo s decom moramo da budemo jako zahvalni Peđi Todorovicu što je poklonio deci ove lepe, maštovite, inspirativne i kvalitetne slike koje mi imamo privilegiju da gledamo ovde u originalu.